

§ 133 Begravningsverksamheten i Göteborg

ÄRKEBISKOP ANTJE JACKELÉN:

Herr ordförande! Jag vill från kyrkostyrelsen säga några ord om det förslag som vi i kyrkostyrelsen har lämnat om en särlösning för begravningsverksamheten i Göteborg. Förslaget innebär att det inom Göteborgs stift ska få finnas en begravningsgemenskap om stiftsstyrelsen i Göteborg så beslutar. Kyrkostyrelsen har velat bistå stiftet i att finna ändamålsenliga lösningar för begravningsverksamheten i Göteborg.

Varför har då kyrkostyrelsen ansett detta vara viktigt? Inom Göteborgs stift har det sedan 2011 pågått en utredning om indelningen i stiftet. I april 2015 fattade stiftsstyrelsen för andra gången ett beslut om att dela upp Göteborgs kyrkliga gemenskap i nio enheter när gemenskapen inte längre får finnas kvar den 1 januari 2018. I det sammanhanget har frågan om den framtida begravningsverksamheten i Göteborg utretts. De nio enheterna blir enligt begravningslagen alla huvudmän för begravningsverksamheten. Om inget annat görs måste därför begravningsverksamheten delas upp på de nya enheterna. Stiftet bedömer att det innebär stora svårigheter att göra denna uppdelning av verksamheten. Man har därför diskuterat olika alternativ för att även i fortsättningen kunna hålla samman verksamheten och har då kommit fram till att det mest lämpliga vore att bilda en gemenskap. Eftersom kyrkoordningen idag inte allmänt tillåter att sådana gemenskaper bildas har stiftet vänt sig till kyrkostyrelsen om bett om hjälp.

Kyrkostyrelsen konstaterar att det råder speciella förutsättningar i Göteborg. Begravningsverksamheten har där bedrivits samlad under mer än 130 år. Det finns ett stort antal begravningsplatser och cirka 170 anställda. Inga personella resurser delas mellan begravnings- och församlingsverksamheterna. En uppdelning är mot den bakgrunden särskilt svår att göra och medför en mindre kostnadseffektiv verksamhet. Kyrkostyrelsen konstaterar att såsom den faktiska situationen nu är i Göteborgs stift medger inte tiden att beslut i frågan tas senare. För att inte hämma den demokratiska process som pågår i Göteborgs stift har kyrkostyrelsen velat bistå stiftet. Kyrkostyrelsen är medveten om att förslaget innebär ett undantag i kyrkoordningen, men kyrkostyrelsen har också sett att kyrkomötet tidigare visat stor förståelse för att det kan finnas särskilda omständigheter som motiverar undantag från huvudregeln.

Kyrkostyrelsen noterar också att det råder samstämmighet om att begravningsverksamheten i Göteborg har särskilda förutsättningar. Genom att öppna för ett undantag i kyrkoordningen nu kan kyrkomötet ge stiftsstyrelsen i Göteborg möjlighet att skapa en god lösning för såväl den lokala strukturen som för begravningsverksamheten i rimlig tid och under ordnade former.

Jag yrkar bifall till kyrkostyrelsens förslag i sin skrivelse 2015:6.

LOUISE CALLENBERG:

Herr ordförande! Jag talar för Organisationsutskottet i den fråga som har väckts i och med kyrkostyrelsens skrivelse 2015:6. För oss i utskottet har det här varit en fråga om principer och värnande om arbetsformer och för genomtänkta beslut eller stående mot den pragmatism som ibland nöden kräver. Det ligger också lite till grunden till det ställningstagande som jag tänker anföra här. Vi har också resonerat väldigt mycket om frågans art och att det inte är en vana för kyrkomötet att döma eller att hantera en lokal fråga som det här ändå är. Det märks i både hur vi i utskottet har valt att hantera frågan men också att man kan vara olika när man kommer fram till ståndpunkterna som kyrkostyrelsen har sagt.

Med det sagt vill jag redogöra för utskottets ställningstagande. Vi yrkar avslag på kyrkostyrelsens skrivelse 2015:6 och vill se att ärendet återkommer med en fördjupad reflektion för hur partiella samfälligheter för begravningsverksamhet kan fungera i Sverige och i Svenska kyrkan också med en förhoppning om att det här också skulle understryka att det är en särlösning endast för Göteborg.

Det var ett enigt Organisationsutskott som landade i sitt betänkande 2015:3, där man framför allt har diskuterat hur ärendet har framställts och hanteringen. Vi är eniga med Kyrkorättsutskottet som också säger att underlag för beslutet har varit alltför knapert när det kommer till att man ska föra in en text i kyrkoordningen. Man har också tyckt att det har varit en alltför långtgående delegation till kyrkostyrelsen som man ber om och att det har uppfattat som otillfredsställande. Det har alltså varit svårt för utskottet att fullt ut kunna fatta ett sådant beslut att föra in i kyrkoordningen. Det är därför man också vill se att ett bättre berett förslag skulle återkomma. Att som utskott också fatta beslut om en princip och sedan låta resten av förslaget ligga utanför kyrkomötet, det är ju både ovanligt och ett förfarande som utskottet inte vill uppmuntra. Detta sagt om det formella sättet att hantera det här ärendet och hur det har kommit fram till utskottet.

När man tittar på ärendets natur finns det tre delar i detta. Det ena är att det är en särlösning som efterfrågas, det andra är att det är en partiell samfällighet och det tredje är att det är en lösning för begravningsverksamhet. När det gäller särlösningar var strukturutredningen tydlig: Vi vill inte ha särlösningar i kyrkoordningen. Här kommer då ganska snart inpå att vi har försökt ta bort så många som möjligt, därför vill vi ha det bättre underbyggt. När det gäller partiell samfällighet för begravningsverksamhet, vill vi ha mera ”kropp” innan vi tar det beslutet. När det gäller begravningsverksamhet vet vi ju att när vi fattade det beslutet i september att vi inväntade en utredning den 31 oktober om begravningsverksamhet varpå vi tänkte att det här var ju bra för kyrkostyrelsen att också ta intryck av vad den utredningen sa för att sedan kunna lägga fram ett bättre beslut till oss i utskottet. Jag vill också understryka att utskottet inte förordar partiell samfällighet för resten av Sverige, vilket jag tror att man kan uppfatta i vårt uppdrag till kyrkostyrelsen. Det är ju så att vi inte kan yrka på återremiss för det är en arbetsordning som vi inte har i kyrkomötet. Däremot kan vi ge ett uppdrag till kyrkostyrelsen: Kom tillbaka till kyrkomötet med ett bättre berett förslag.

Här har ni ett utskott som vill värna våra arbetsformer och värna principer men vi har inga problem med att kyrkomötet i sin helhet tar ett annat mer pragmatiskt beslut. På det här sättet har vi stått upp för hur vi tycker att frågor ska placeras i utskott och kyrkomöte.

SVEN-E KRAGH:

Herr ordförande! Jag kommer att yrka bifall till kyrkostyrelsens skrivelse 2015:6.

Jag vill gå tillbaka till 2012 när vi fattade beslut om struktur i Svenska kyrkan. Då sa Organisationsutskottet så här när det gällde frågan om Göteborg som också var föremål för diskussion: Den situation som vi har i Göteborg är så speciell att den måste ges mera tid att diskutera.

Då var kyrkostyrelsen pragmatisk och sa att den inte ville ställa några hinder i vägen för det. Det var förslaget från kyrkostyrelsens sida att det skulle vara två års uppskov och man fick fyra. Nu har processen gått vidare. Det var en situation där alla i kyrkomötet förstod att i Göteborg var det något speciellt. Många hade trängt djupt in i frågan. Många av oss som sitter här hade varit med i ett utredningsarbete om strukturerna i Svenska kyrkan. Samfälligheter av det slag som vi från kyrko-

styrelsen nu föreslår var ingenting som vi egentligen ville ha, och därför kan jag förstå utskottets syn på att man inte vill ha och införa partiella samfälligheter. Nu är det precis som ordföranden i utskottet säger, det är en alldeles speciell situation i Göteborg. Vi som då tyckte i strukturfrågorna var överens om att vi skulle ta bort samfälligheterna men ibland förändras livet och även beslutsunderlagen snabbt och därför har kyrkostyrelsen nu valt att gå in på det här. Jag vill bara beskriva en situation. Om det är så att man ute i vår Svenska kyrka har kommit fram till att begravningsverksamheten är så viktig och vi inte har en organisation men så ordnar man det i ett pastorat. Vad skulle då hända om kyrkomötet gick ut på nytt igen? Det vill kyrkostyrelsen undvika.

Jag yrkar bifall till kyrkostyrelsens skrivelse 2015:6.

OLLE BURELL:

Herr ordförande! Även jag vill yrka bifall till kyrkostyrelsens skrivelse 2015:6. Jag gör det inte med odelad glädje. Precis som Sven-E Kragh framhöll fanns det viktiga poänger med det stora strukturbeslut som vi fattade här i kyrkomötet. Vi ville hejda församlingsdöden och vi lyckades med att ta fram nya regler som gör att man kan kombinera lokal förankring med effektivitet och hållbarhet på lång sikt. Vi hade en strävan att rensa bort inkonsekvenser och särlösningar. Precis som Sven-E Kragh framhöll så fick Göteborgs kyrkliga samfällighet respit, den förlängdes jämfört med ursprungsförslaget och nu kan vi konstatera att stiftsstyrelsen i Göteborgs stift fattade ett indelningsbeslut som tvingade församlingar och pastorat i Göteborg att komma till kyrkomötet och begära ett undantag i alla fall. Det tvingar därmed oss i kyrkomötet att bevilja det, för allt sunt förnuft talar ju för att vi måste göra det i det läge som vi har hamnat i eller försatts i. Kyrkostyrelsen väljer alltså en pragmatisk linje som alla tidigare talare har framhållit.

Den här linjen stöds av den stora merparten av den socialdemokratiska gruppen och därför yrkar jag bifall till detta. Jag står också bakom kyrkostyrelsens skrivelse, eftersom jag sitter i kyrkostyrelsen. Men precis som framgick av Louise Callenbergs inlägg så fanns det också en tveksamhet inom S-gruppen eftersom den också finns väl företräd i Organisationsutskottet som ju var enigt i att gå på en annan linje.

För att kunna leva med det här beslutet måste jag landa i den här insikten om ”ingen regel utan undantag”, precis som ärkebiskopen har framhållit. Det finns flera sådana andra undantag eller några få väl valda: Samfälligheten Gotlands kyrkor, Hovförsamlingen, båda av kanske antikvariska skäl som är nog så viktigt. Hovförsamlingen får ha kyrkstämman, vilket är undantaget. Det måste vara tydligt här idag att det är ett undantag och att detta inte ska följas av flera ansökningar från andra som möjligtvis vädrar morgonluft för att slippa gå igenom den naturliga och viktiga förändringen mot större pastorat.

Stockholm har genom svensk lagstiftning en egen modell för begravningsväsendet. Det är kommunen som ordnar det. Göteborg får ha en samfällighet men Malmö som rikets tredje stad har lyckats inordna sig i kyrkoordningen. Om Malmö klarar det, ska alla andra klara det.

Jag yrkar avslag på utskottets punkt 2.

MATS HAGELIN:

Herr ordförande! Jag börjar med att yrka bifall till kyrkostyrelsens skrivelse 2015:6. Jag vill också redan nu säga att jag gör det med en enig nomineringsgrupp, Borgerligt alternativ, bakom mig.

Även vi har naturligtvis diskuterat den här frågan i vår nomineringsgrupp. Precis som Sven-E Kragh och Olle Burell redan har sagt och anför ett antal skäl, handlar det om att vi väljer den pragmatiska linjen. Vi vill dock samtidigt betona att det här inte är en vana eller något som vi ska fortsätta med att bevilja undantag för partiella samfälligheter. Vi står bakom kyrkostyrelsens skrivelse helt och hållet som den är utformad, och det är alltså en enig nomineringsgrupp som gör detta. Sakskalet behöver jag inte gå in på utan jag ansluter mig till vad ärkebiskopen, Sven-E Kragh och Olle Burell har sagt.

BISKOP PER ECKERDAL:

Herr ordförande! Jag vill säga några ord i detta ärende som biskop i Göteborg. Låt mig då börja med att konstatera att stiftsstyrelsen i Göteborg tidigare i år tog ett beslut om den kyrkliga indelningen i Göteborg som gäller från 2018. Arbetet för att förbereda den förändringen pågår nu för fullt i de blivande nio enheterna. Det viktiga för mig här att säga är att det här indelningsbeslutet alltså står fast. Frågan har lämnat stiftsstyrelsens bord och kommer inte att påverkas av utgången av det här ärendet. Det som nu gäller är att kyrkomötet har möjlighet att underlätta och möjliggöra för de nya enheterna i de speciella förhållanden som vi redan har hört råder i Göteborg att på ett förnuftigt sätt bedriva begravningsverksamhet. Jag har också hört det konstaterat att kyrkomötet under senare år ett par gånger faktiskt har hanterat Göteborg som ett objekt för särlösningar på grund av de speciella förutsättningarna, och det gäller framför allt att innerstadsförsamlingarna aldrig har varit fristående territoriella församlingar i Göteborg. Om kyrkomötet skulle gå på Organisationsutskottets linje och avslå kyrkostyrelsens förslag innebär det att de nya Göteborgsförsamlingarna och pastoraten måste samarbeta i andra former än genom en begravningsverksamhet. Det går, men det är betydligt mer komplicerat. Det skulle slå sönder en välfungerande och kostnadseffektiv organisation, innebära osäkerhet för de 170 anställda och kommer att bli kostnadskrävande bl.a. på grund av tillkommande moms. Det skulle skada förtroendet för Svenska kyrkan som arbetsgivare och för vår förmåga att hantera begravningsverksamheten. De faktiska förutsättningarna i Göteborg gör att begravningsverksamheten måste skötas gemensamt. Den faktorn tillsammans med tidsfaktorn menar jag är ett tillräckligt motiv för att gå på kyrkostyrelsens förslag och ta ett pragmatiskt beslut.

Bifall till kyrkostyrelsens förslag.

PER LINDBERG:

Herr ordförande! Jag vill från Organisationsutskottets sida framhålla att vi aldrig har haft för avsikt att störa processen i Göteborg. Den förberedelse som pågår ska naturligtvis fortsätta som nu. Det är olyckligt att det uppfattas så, men utskottets förslag är ju faktiskt en kritik mot kyrkostyrelsen. Det beslutsunderlag som presenteras i styrelsen är inte tillräckligt bra. När man vet att det kommer ett förslag, så tror vi att arbetet kan fortgå och vi har också tid att då fatta beslut vid nästa års kyrkomöte på en bättre grund. Det här förslaget saknar ju helt införandebestämmelser. Det finns inga indikationer på hur man tänker lösa knäckfrågorna om pastoral ledning eller ledning och styrning överhuvudtaget. Göteborg ska därför fortsätta att förbereda sig.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

BENGT INGHAMMAR:

Herr ordförande! Jag är ordförande i Göteborgs stifts församlingsutskott, vilket betyder att jag har suttit mitt i smeten när det gäller att hantera de här frågorna och har därför ett slags insyn i ärendet. Det finns några punkter jag skulle vilja ta fram. Mycket är sagt redan men det är några saker som kan vara viktiga.

För det första vill jag säga att i de här utredningarna som vi har haft har det funnits en tydlig majoritet för att vi ska genomföra en delning av Göteborgs samfällighet i nio enheter. Den majoriteten är ganska stor: 17 församlingar av 28, 23 kyrkoherdar av 28, alla kontraktsprostar, tre socialdemokrater av fyra i stiftsstyrelsen osv. Nästan alla som har svarat på en spontanremiss har förordat nio enheter. I utredningen som vi gjorde låg det också en tanke att vi skulle – och då hade vi kontaktat kyrkostyrelsen och kyrkokansliet – få möjlighet att genomföra ett begravningsväsende som var just en partiell samfällighet. Det är alltså en förutsättning som fanns som en möjlighet, för det var den bästa möjligheten. Det finns som sagt också andra.

Så blev det här uppskjutet och överklagat, som vi hörde, och det finns nu en trötthet i Göteborg. Någon sa, ”nej, nu orkar vi inte mer” när man hörde att det hade blivit ett motbud från Organisationsutskottet. Jag vädjar alltså till kyrkomötet att ni ser till att vi kommer igång nu på allvar i Göteborg och får fortsätta detta som är så viktigt.

Den andra punkten är att i Göteborg har det varit så att denna fråga har skurit genom alla grupper. Det har inte varit så att den ena gruppen har hållit på den ena linjen och den andra gruppen på den andra linjen utan det har gått rakt igenom våra grupper. Jag säger det därför att det kanske är viktigt att se att den här frågan har inte varit partibunden i Göteborg, utan man har röstat efter känsla och hjärta. Jag tycker att det är viktigt att säga det så att vi inte ska binda oss i några partisynpunkter i den här frågan. Det går att lösa den här begravningsfrågan på ett annat sätt än genom en partiell samfällighet, men som någon sa i det kyrkoråd där jag finns med i Göteborg, ”det vore ju rena löjan om vi skulle riva upp det som fungerar så bra för den här sakens skull”.

Nu hoppas jag att kyrkomötet hjälper oss i Göteborg som vill få nio fungerande enheter och ett fungerande begravningsväsende hjälper oss genom ett bra beslut idag.

Jag tillstyrker kyrkostyrelsens förslag.

KARL-GUNNAR SVENSSON:

Herr ordförande! Jag kommer att avslå Organisationsutskottets förslag punkt 1 och yrka bifall till utskottets förslag punkt 2. Det innebär bifall till kyrkostyrelsens skrivelse 2015:6.

Organisationsutskottet yrkar på att i kyrkomötet 2016 överväga ett samlat förslag till möjligheter för partiella samfälligheter för begravningsverksamheten i hela landet. Det tycker jag är ett alldeles utmärkt förslag, alltså punkt 2, som jag yrkar bifall till. Men varför utskottet avslår kyrkostyrelsens förslag förstår jag inte alls. De punkterna har ju nödvändigtvis inte med varandra att göra. Dessutom skapar vi på nationell nivå problem på den nivå som pastoratsregleringen ligger på, och det är på stiftsstyrelsen. Jag har tyckt att Göteborgs samfällighet borde ha fått vara kvar och bli ett pastorat och jag anser så fortfarande. Men jag anser också att det är stiftsstyrelsen i Göteborg som ska avgöra den frågan och inte kyrkomötet och det har stiftsstyrelsen i Göteborg gjort. Det blev överklagat och överklagandet fick inte gehör, alltså gäller stiftsstyrelsens beslut. Det var för att möjliggöra det som kyrkostyrelsen fick i uppdrag att ta fram ett förslag till reglering i kyrkoordningen som berör begravningsamfälligheten i Göteborg. Kyrkostyrelsen har gjort det och

lagt ett förslag till kyrkomötet där Organisationsutskottet avslår förslaget med hänvisning till att vi ska undvika särlösningar i kyrkoordningen. Men det var ju för att det skulle bli en särlösning i kyrkoordningen som kyrkostyrelsen fick uppdraget!

Enligt min mening har utskottet inte kommit fram till ett klokt beslut vad gäller kyrkostyrelsens skrivelse 2015:6 i frågan, och jag yrkar därmed bifall till kyrkostyrelsens skrivelse och sålunda avslag på utskottets punkt 1.

DANIEL TISELL:

Herr ordförande! Strukturutredningen med dess beslut i kyrkomötet 2012 har inneburit att många processer har ägt rum, ibland stora och svåra inom Svenska kyrkan men också önskvärda och nödvändiga.

När det gäller situationen i Göteborg har komplexiteten varit och är synnerligen stor. Det har pågått en lång resa för hela stiftet. Jag tror att det ibland har känts som att resa med SJ: förseningar och inställda tåg. Men som det är med SJ behövs dessa avbrott ibland för underhållsarbete, men nu är det dags att få grönt ljus. Det är viktigt att få besked om var, eller snarare hur, resan ska sluta så att man kan förbereda sig för framtiden och ägna sig åt fortsatt viktiga saker.

Det finns beslut tagna i stiftsstyrelsen i Göteborg, och det har förts diskussioner och beslut har fattats i församlingarna i samfälligheten i Göteborg. De båda alternativ som har diskuterats har sina för- och nackdelar, men nu har man bestämt sig för att arbeta för nio enheter, sex pastorat och tre församlingar och inte ett enda stort pastorat.

Som nomineringsgrupp har centerpartiet tydligt verkat i denna riktning med flera pastorat i Göteborg. Det är därför med tillfredsställelse vi ser på att kyrkostyrelsen lade fram ett förslag för att underlätta för Göteborg att fortsätta med att bedriva begravningsverksamheten på det mest ändamålsenliga sättet. Ärendet har behandlats i Organisationsutskottet som då var enigt att avvisa kyrkostyrelsens förslag. Vi har sedan dess fört samtal i centergruppen och insett att det nog gick lite för fort på slutet och att det inte blev riktigt så som vi först avsåg. Så kan det ju vara ibland.

Jag vill med en samlad centergrupp yrka bifall på kyrkostyrelsens förslag. Det är skäl för att stödja ett undantag för begravningsverksamheten i Göteborg i detta nu. Det har redan nämnts och jag avser inte att upprepa argumenten. Jag vill på centergruppens vägnar understryka vårt förtroende för kyrkostyrelsen att fortsättningsvis hantera de här frågorna, som vi dessutom anser är tillräckligt beredda för att vi ska våga fatta ett beslut som andas hänsyn, flexibilitet och omsorg.

Bifall för kyrkostyrelsens förslag. Ett grönt ljus!

LOUISE CALLENBERG (REPLIK):

Herr ordförande! Beträffande påståendet att utskottets arbete skulle ha verkat i hast, är det så att själva underlaget till beslutet var bristfälligt. Därför var det utskottets mening att avslå detsamma och att vilja ha ett bättre underlag tillbaka. Det var nog det som också hände i utskottet att man kom fram till att ärendet inte var tillräckligt bra berett. Eftertänksamhet för kyrkomötet är viktigt. Det är en av våra arbetsformer som vi måste värna och det var också därför som vi hamnade där vi gjorde.

DANIEL TISELL (REPLIK):

Jag ska inte recensera utskottets arbete. Det jag avsåg var vår egen bearbetning och det var ingen kritik av utskottet. Ibland kan ärenden komma upp som det gjorde då på torsdagskvällen och så blir det inte riktigt som man har tänkt sig. Det är alltså

ingen kritik mot utskottet. Vi i centergruppen resonerar oss fram till olika saker och det här kändes absolut bäst att markera och tydliggöra att vi är eniga.

HANS-OLOF ANDRÉN:

Herr ordförande! Stiftsstyrelsen i Göteborg har fattat ett beslut om uppdelning av Göteborgs kyrkliga samfällighet i nio enheter. Detta beslut går inte att genomföra om inte kyrkoordningen ändras, eftersom tre av enheterna saknar förutsättningar att bli huvudmän för begravningsverksamheten. Det finns helt enkelt inte begravningsplatser. Stiftsstyrelsen har alltså försatt kyrkomötet i en utpressningssituation: Om ni inte ändrar kyrkoordningen och snabbt inför partiella samfälligheter för begravningsverksamheten, åtminstone i Göteborg, kan vi inte få den pastorala indelning som vi bedömer är bäst för Göteborg.

Jag anser inte att kyrkomötet ska ändra i kyrkoordningen och införa partiella samfälligheter och det av två skäl. För det första ska vi inte krångla till den enkla struktur som kyrkomötet beslutade om så sent som 2012. Stiftsstyrelsen får väl lov att välja en organisation som ryms inom kyrkoordningen och det enklaste alternativet är förstås att Göteborg blir ett pastorat i likhet med de andra stora städerna. För det andra, och det för mig viktigaste: Stiftsstyrelsens uppdelning av Göteborg innebär en katastrof för Svenska kyrkans möjligheter att arbeta i de invandrarrika församlingarna i nordost.

Göteborg anses vara Sveriges mest segregerade stad och församlingarna i nordost, Angered, Bergsjön, Kortedala och Nylöse, har stor invandrabefolkning och en kyrkotillhörighet om 28 procent. Arbetslösheten är stor, medelinkomsten är låg och stiftet har beräknat att om inte kyrkoavgiften i det nya pastoratet i nordost höjs med 38 procent måste verksamheten dras ner. Det går nog inte så lätt att höja kyrkoavgiften i ett pastorat med så många låginkomsttagare. Det kommer förmodligen bara att öka utträdena ytterligare. Stiftsstyrelsen får ursäkta, men jag kan inte ta på mitt ansvar att inte försöka hindra detta svek mot de mest utsatta.

Samfälligheten har solidariskt finansierat en verksamhet som församlingarna själva aldrig skulle ha haft råd med. Svenska kyrkan har försökt motverka och inte spåda på segregationen. Kyrkan är en av få platser där människor kan mötas i förtroende över nationalitetsgränserna, och i gudstjänstgemenskapen kan invandrarna vara bidragande subjekt i stort sett från ankomsten till vårt land. Utsattheten föder också våld. Enligt tidningsuppgifter har Göteborg flest skjutningar per capita i Sverige och bidrar till flest IS-krigare per capita i hela Europa. De flesta av dessa cirka 120 unga män kommer just från Angered och Bergsjön.

Nu vädjar jag till kyrkomötet att inte möjliggöra en påspädning av segregationen i Göteborg, där de fattiga invandrarförsamlingarna i nordost får en mycket sämre ekonomi och de rika i väst som Askim och Torslanda får en mycket bättre ekonomi. Detta kan kyrkomötet göra genom att avslå kyrkostyrelsens förslag. Då bibehålls Göteborg som en ekonomisk enhet, ett pastorat, och då kan verksamheten i nordost leva vidare. Man ska inte ta från de fattiga och ge till de rika!

Herr ordförande, jag yrkar bifall till Organisationsutskottets hemställan punkt 1 och avslag på utskottets hemställan punkt 2.

BISKOP PER ECKERDAL (REPLIK):

Jag noterar med viss förvåning att Hans-Olof Andrén debatterar en fråga som inte är på kyrkomötets bord just nu. När det gäller förutsättningar för de nya enheterna att organisera sin begravningsverksamhet framgår det av stiftsstyrelsens utredning att

det finns ett antal olika alternativ men där begravningsamfällighet är den mest rationella lösningen.

HANS-OLOF ANDRÉN (REPLIK):

Jag håller med om att begravningsamfällighet är den bästa och enda lösningen. Enligt begravningslagen är det nämligen huvudmännen som har att anordna och hålla begravningsplatser och det kan man inte göra med något bolag eller någon annan konstruktion.

BISKOP PER ECKERDAL (REPLIK):

Jag blev felciterad. Jag sa inte att begravningsamfällighet är den enda lösningen. Jag pekade på stiftets utredning som lyfte fram samfällighet som den bästa lösningen men det finns ett antal andra. Det betyder absolut inte att man skulle tvingas bilda något bolag.

HANS-OLOF ANDRÉN (REPLIK):

Stiftet har, ursäktat, inte gjort någon utredning av begravningsverksamheten. Det var vi som skrev den motionen, som blev tillbakadragen sedan, så vi fick göra den utredningen själva, så det är alltså tre av de nio som klarar det.

TOMAS JANSSON:

Herr ordförande! Jag försäkrar att utskottet inte har haft någon avsikt att omöjliggöra för Göteborg att gå in i den riktning som man har valt. Vi valde dock att kritisera kyrkostyrelsen, för vi tyckte att det var lite dåligt berett förslag. Vi var övertygade om att till nästa höst kommer ett förslag som tillgodoser Göteborgs behov liksom också andra behov ute i landet. Vi underskattade dock behovet av planeringstid i Göteborg, och jag inser att där gick det verkligen för fort i utskottet. Det går inte att förutsätta vilket förslag som kommer att läggas om ett år och då blir planeringshorisonten för kort för Göteborg. Jag avstår just nu mycket medvetet att inte yrka bifall på utskottets förslag punkt 1, men jag vill yrka bifall på utskottets punkt 2. Det är möjligt att skapa ett enhetligt regelverk i Svenska kyrkan genom att se över möjligheten om partiella begravningsamfälligheter kan användas. När jag säger "kan användas" menar jag just "kan". Beslut om detta ska fattas på lokal nivå. Där vet man vad som är bäst. Vi är nu i ett läge där det pågår en process och på grund av begravningsverksamhetens behov så skapar vi jättestora pastorat. Det är väldigt oomtvistligt att begravningsverksamheten i stora städer behöver lösas på ett enhetligt sätt, en fråga som inte är kontroversiell. Det är ett ändamålsenligt och bra sätt att lösa det på.

Vi har också församlingsverksamheten i kyrkan, och vi befinner oss nu i ett läge där vi skapar stora enheter för församlingsverksamheten på grund av att vi måste ha det för begravningsverksamheten. Jag menar att beslut om storleken på enheterna i församlingsverksamheten ska fattas lokalt, och det ska fattas utifrån församlingsverksamhetens behov. Det är de argument som är relevanta. Det finns starka argument för varför vi behöver ett stort pastorat. Hans-Olof Andrén har nyss effektivt argumenterat för varför det skulle kunna vara en viktig och bra lösning. Det finns också bra argument som talar för att vi behöver mindre enheter, att tillkomsten av dessa jättepastorat i Svenska kyrkan inte är en lyckad lösning för alla. Vi är på väg nu där det ska bli en lösning för alla. Om vi bifaller utskottets punkt 2, då skickar vi frågan till kyrkostyrelsen och mycket ödmjukt och försiktigt ber om att överväga möjligheten för tillkomst av partiella begravningsamfälligheter. Gör vi det, då kan

vi fatta beslut om församlingsverksamheten med rätt argument utifrån församlingsverksamhetens behov.

Bifall till utskottets punkt 2.

HANS-OLOF ANDRÉN (REPLIK):

Herr ordförande! Om man bor på en ort där man måste samarbeta om de döda så finns det en viss chans att man också behöver samarbeta om de levande. Det finns väldigt mycket verksamhet i Göteborg som görs över församlingsgränserna. Jag kan bara peka på de två stiftelser som har samfälligheten som huvudman och som får väldigt stora problem när man delar upp staden, nämligen kyrkans jourtjänst och kyrkans familjerådgivning. Det finns bidrag till stadsmissionen på 13 miljoner och det finns massor av saker som vi gör gemensamt, så det är inte bara de döda det gäller. Det är de levande också.

TOMAS JANSSON (REPLIK):

Jag har full förståelse för Hans-Olof Andréns argument. Jag vill påpeka att om besluten förläggs på lokal nivå, då kan man mycket väl fatta dessa beslut att man tycker att ett stort pastorat är precis som församlingsverksamheten behöver för att vara bra. Men det ska också finnas möjlighet, för de pastorat som vill, att inte behöva skapa storpastorat. Därför behöver möjligheten finnas.

ANDERS ROOS:

Herr ordförande! Jag har inget eget förslag. När Kyrkorättsutskottet får ett förslag på sitt bord till kyrkoordningstext brukar vi titta på det och se hur det är berett. Hur fungerar det? Finns det några följdkonsekvenser? Oftast resulterar det i att vi tycker att det nog behöver granskas ytterligare.

När vi får ett snabbt tillkommet förslag, där man inte kan överblicka konsekvenserna, där man avhänder sig kyrkoordningssmässigt möjligheterna att göra de regleringar som behövs, utan säger att ”det får väl kyrkostyrelsen ta hand om”. Hur stort förtroende man än har för kyrkostyrelsen är det här ingen god ordning. Det är inte heller en god ordning att man strax efter det att man har fattat ett genomgripande strukturbeslut i Svenska kyrkan komma in med särlösningar. Man klarade inte riktigt situationen i Göteborg, man sprang till mamma och bad om hjälp. Det är ingen god ordning. Någon ”kyrko-ordning” får det väl ändå vara.

ULLA RICKARDSSON:

Herr ordförande! Jag yrkar bifall till kyrkostyrelsens skrivning.

Vi har alla fått ett brev från företrädare för kyrkonämnden i Göteborg och man kan väl sammanfatta det som ”hjälp oss att lösa en praktisk fråga”, och den lösningen finns ju i kyrkostyrelsens skrivning, som jag nyss yrkade bifall till.

Skrivningen från Göteborg visar tydligt vilken omöjlig situation de skulle försättas i om utskottets förslag skulle få majoritet. Kyrkoråden och beslutsprocessen i Göteborg skulle bli väldigt krånglig, som vi har hört här. Jag är övertygad om att vi som är delegater i kyrkomötet inte har som huvudmål att försvåra arbetet på fältet utan underlätta detsamma.

Göteborg är rikets andra stad och det behövs en undantagslösning, det har vi hört ganska mycket om här, för att man ska klara den här situationen. Kyrkostyrelsens skrivning bejakar en sådan här lösning.

ANNA LUNDBLAD MÅRTENSSON:

Herr ordförande! Jag börjar med att yrka bifall till kyrkostyrelsens skrivelse, som innebär att vi ska bevilja en särlösning när det gäller begravningsverksamheten inom Göteborgs nuvarande kyrkliga samfällighet.

Vi har ofta sagt att det ser så olika ut, och det är sant. Det ser så olika ut. Det betyder att det kan finnas undantagsfall, och då motiverar det en särlösning. Det finns ingen regel som inte behöver goda undantag. Kyrkostyrelsen förklarade redan i september 2004 att vi var beredda på att i det fall som det skulle bli aktuellt, skulle vi lämna ett förslag till kyrkomötet som innebär en undantagslösning. Genom stiftsstyrelsens beslut blev det aktuellt och nu handlar det om att skapa så goda förutsättningar som möjligt i den situation som råder i Göteborg. När det gäller införandebestämmelser måste de utarbetas nu, men de ska utarbetas i nära samverkan mellan Göteborgs kyrkliga samfällighet och Göteborgs stift och i den mån vi från nationell nivå kan vara med och bidra i det arbetet. När det handlar om en undantagslösning kunde vi se att det kan behövas detaljbestämmelser som det inte är lämpligt att tynga kyrkoordningen med.

Nu har kyrkomötet en möjlighet att bidra till att skapa goda förutsättningar vad gäller begravningsverksamheten i Göteborg och låt oss göra det.

Avslag på utskottet, bifall till kyrkostyrelsens skrivelse.

HILDEGARD JARSKOG:

Herr ordförande! Jag börjar med att yrka bifall till kyrkostyrelsens skrivelse 2015:6 i sin helhet. Jag yrkar dessutom avslag på utskottets förslag punkt 1 men däremot är jag beredd att yrka bifall till punkt 2, alltså utskottets förslag fast punkt 2.

Göteborgs samfällighet blir den 1 januari 2018 nio enheter. Det är redan beslutat och klart och varit överklagat men nu har det vunnit laga kraft. Som en följd av det har nu Göteborg kommit in med en begäran om att få en särlösning när det gäller sin begravningsverksamhet för att försöka hålla ihop den. Det har kyrkostyrelsen sagt ja till och säger att Göteborg har speciella förutsättningar och att det är en fungerande verksamhet som den ser ut idag. Göteborgs begravningsverksamhet och kyrkogårdsverksamhet omfattar 170 anställda och de bör ju få rimliga förutsättningar att kunna planera för sin verksamhet. Det ställer säkert till en del problem att dela upp verksamheten på nio enheter. Kan man hitta en lösning är det ju bättre än att försöka disponera de 170 anställda på så många enheter. Dessutom framgick det i någon av skrivelserna att två pastorat och en församling inom några år kommer att få svårigheter med tillgången på kist- och urngravar, och då har de också svårt att vara huvudman.

Kyrkostyrelsen sa ja till deras begäran men utskottet sa nej. Huvudskälet som utskottet angav var att det i kyrkoordningen inte bör införas bestämmelser om organisatoriska särlösningar. Däremot föreslår man istället att kyrkostyrelsen bör överväga om det ska vara möjligt med partiella samfälligheter för begravningsverksamhet i hela landet. Det tycker jag är bra. Kyrkorättsutskottet har tittat på ärendet och från kyrkorättslig synpunkt har man inte haft något att erinra mot förslaget och det har inte heller Läronämnden haft.

Jag yrkar alltså bifall till kyrkostyrelsens skrivelse 2015:6 i sin helhet och avslag på Organisationsutskottets förslag punkt 1 och bifall till punkt 2.

Jag vill bara skicka med att vi inte vet vad som kommer att hända med begravningsverksamheten i Sverige på riktigt lång sikt. Det finns olika lösningar och olika diskussioner.

ANDERS ROOS (REPLIK):

Herr ordförande! Det är riktigt att Kyrkorättsutskottet inte har några erinringar mot texten som sådan, men att det är vår uppgift att se om den är möjlig att införa och se om den platsar språkligt och strukturellt i kyrkoordningen.

Man måste läsa resten av Kyrkorättsutskottets yttrande också där vi har påtalat de svårigheter och problem som finns med införandet av den här texten. Man måste läsa mer än den sista meningen.

HILDEGARD JARSKOG (REPLIK):

Då tänker jag att svårigheter är ju till för att övervinnas. Jag tror att det är fullt möjligt. Även kyrkostyrelsen i sin skrivelse hade ju krav på vad de ville ha med, så det måste man ju uppfylla ändå. Det kommer de säkert att göra.

ANDERS ROOS (REPLIK):

Här finns en problematik och det är att kyrkostyrelsen säger att det ska man väl fixa till. Det innebär att kyrkomötet ger en långtgående delegation till kyrkostyrelsen att utfärda en massa detaljbestämmelser som kanske är av betydelse för ärendets helhet. Vi har gjort det vid något tillfälle tidigare, och då har vi sagt att det inte är lämpligt att ge en sådan delegation till kyrkostyrelsen. Vi ville inte öppna möjligheten för det här i fortsättningen. Kyrkostyrelsen ska komma med ett ordentligt berett material så att vi kan fatta beslut om det och ett beslut som vi kan vara stolta över.

HILDEGARD JARSKOG (REPLIK):

Då är väl det ett medskick till kyrkostyrelsen att i framtiden tänka på det, att det är ett ordentligt beslutsunderlag om man nu uppfattar det så ifrån Kyrkorättsutskottet.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 169.